

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă :

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminică).

PREȚIUL:

Pe un an 4 fl.

Pe jumătate de an 2 fl.

Pe un pëtrar de an 1 fl.

Pentru România și
străinătate 14 frc.

Editor și proprietar:

Dr. W. RUDOW.

Memento Mori.

(Schită.)

Ciprian Porumbescu e fără 'ndoială unul dintr'ei mai distinși compositori de piese musicali ai neamului nostru.

Mama și-o perduse încă în frageda vrăstă a copilăriei sale, iar tatăl său, un preut de frunte într'o comună din apropierea Cernăuțului în Bucovina, își da dea toată silința întru a da creștere cuvenită fiilor săi remași orfanți de mamă.

* * *

Ajuns într'o zi de vacanță tinerul Ciprian acasă dela conservatoriul din Viena, se îndrăgosti de fiica unui Pastor, dintr'o comună apropiată, pe carea mai târziu, după ce anume și-a terminat studiile, o a și cerut în căsătorie.

Ciprian iubea și era iubit, iar aceasta era pentru dânsul o fericire, *pe carea numai cel ce a gustat-o o poate răsămți*. Părinții amândurora s'au împotrivit însă actului căsătoriei, din pricina osebirii religioase și naționali ce subversa între dânșii.

Fiica Pastorului a lăsat după tatăl seu, căsătorindu-se cu un coreligionar al ei, iar Ciprian — hazliu dela fire, a pășit și mai departe — ca până aci — vecinic cu surisul pe buze, pe cărările spinoase ale vieții.

* * *

Intr'o zi de toamnă, pe vremea când frunzele îngălbenesc, C. ajuns dintr'o călătorie lungă bate ușor la ușă tătâne-său.

Intră! — s'aude o voce pronunțată din interiorul camerei. —

Ciprian stă în fața tătâne-său gârbov de spinare, cu privirea întunecată, sdrobotit trupește și și sufletește,

și-i se adresa cu următoarele cuvinte: A-a-am ve-n-it t-a-tă sa-ți-spu-i-că-'s b-o-lnav, d-a-ar mi-i m-a-i b-i-ne.

Bătrânul Ciprian, un bărbat înalt, de o construcție puternică, fu ca trăsniț la prezența și cuvintele fiului său atât de pe neașteptate — statu nițel pe gânduri, îl podidi însă încurând plânsul, *mai apoi un puhoiu de lacrimi curgea neastempărat pe barba lui căruntă*. —

Tatăl și fiul stau ca nimiciți unul în brațele altuia.

* * *

La vre-o câteva zile bătrânul Ciprian își trimite fiul în Italia.

La sfatul medicilor acesta trebuie să se mai rețină dela orice emoțiunii și să-și lese prin urmare și cel mai favorit instrument de musica a lui — vioara, acasă.

Cam la vre-o două săptămâni după ce a sosit într'un sătuleț delângă Neapole tinerul Ciprian scrie tatălui seu într'altel:

Iubite tată, fă bine trimite-mi vioara, căci mor în lipsa ei.

Artistul își primește interpretorul sufletului seu. — Pleacă cu vioara dela postă, dar n'are astempăr s'ajungă până acasă, ci împromptit de tulpina unui nuc cu stemă bogată, și-o desface, aduce în acord: apoi începe a cânta, a zice și mai apoi a plânge și iarăși cântă, și plânge și zice și cântă. — —

Mai la vale pela acea colină, pe care artistul își versa durerea inimii sale sdrobite, petrecea în liniște familia unui general rus, a contelui K: tata, fiica, logodnicul acesteia și o bunică. Sta și-asculta! — — fiecare în parte era cuprins cu gândul său, iar toți la olaltă surprinși de un acord atât de dulce, atât de sentimental, atât de fericit, nici nu cutează să grămujde, ca nu

cumva să scape din auz vreo notă, vră un accent atât de prețios. — — —

Fiica își substrage lin mână dela brațul logodnicului său, apoi ca atrasă de o putere magnetică sare fără a zice un cuvânt colina, și-și desmiardă ochii în priveliștea stranie. — — — Acestea-i urmează bătrânul general împroptit pe o cârjă, logodnicul și bunica.

Muți ca mai de nainte stau toți în jurul artistului.

Acesta nici că-i bagă-n samă ci ca răpit de estas tot cântă mai departe.

I-se rupe o coardă
Cântă pe trei
I-se rupe altă
Cântă pe două,
I-sa rupe a treia
Cântă pe una. —

Și tot cântă, cântă mereu, până i-să frânge și cea din urmă coardă. Atunci se privesc unii pe alții în față! —

Cel dintâu generalul apropiindu-se de artist își schimbă cârja din mână dreaptă în cea stângă, își bagă apoi mâna în busunariul jachetei, din care scoase un portemoneu elegant, iar din acesta un bilet de vizită pe care îl pusă însoțit de un bon jour în mâinile lui. Cei alalți făcură asemenea. — Dânsul neavând la sine bilet își scrise numele în notizul domnișoarei pe care dânsa la moment îi îl prezentă rugându-se ca să noteze acoloși și locuința dsale. Mai apoi îl întrebă generalul că ce melodii, a cântat cu atât nesaț pe vioară?

„Doine românești“ fu răspunsul laconic al artistului, apoi scusându-se că e obosit, își luă sara bună.

* * *

La un an după această întâmplare bate la ușa venerabilului părinte factorul și-i înmanuază o scrisoare din Rusia la adresa fiului său, de următorul cuprins: „Domnul meu! Dela întâia noastră întrevedere nu mai sunt stăpână pe inima mea.

Tânerul în societatea căruia eram când ne-am întâlnit era logodnicul meu, iar eu l-am respins. Incercările mele d'a ne mai întâlni au fost zădarnice. Îți fac deci pe această cale cunoscut, că dela moartea tatălui meu sunt stăpână peste o avere de mai multe milioane. Vino și o ia în posesie precum proprie îți este și inima mea. A Dtale devotată: contesa K.“

„Prea târziu, prea târziu!“ eslamă bătrânul dureros.

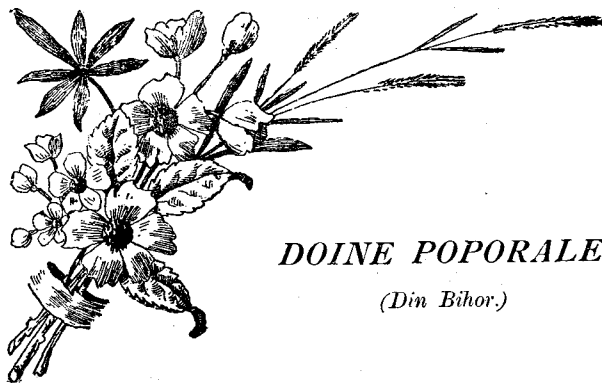
Fiul seu era întins pe masă, murise în aceeași zi. Cea din urmă piesă a lui e „Memento-Mori“.

O am auzit executată de sora artistului, preastimabila Doamnă Rațiu în Buzeu, cu o adevărată vervă artistică.

Nici odată în viața mea n'am fost atât de înduioșat, ca atunci.

Memento Mori!

Mitică.

DOINE POPORALE.

(Din Bihor.)

Frunza verde și-un nucuț
Lumea nu-î din un drăguț,
Pădurea din un lemnuț.
Taci dară nu mă 'nfrica
Ori vreî să mă lași ori ba,
Că eu de m'oi mânia
Numai ochii m'oi deschide
Doi drăguți mi-oi și cuprinde.

*

Până pruncului îi bine
Nu se plânge cătră nime.
Dar când dă de ce nu-i place,
Atunci zice: vai, vai, drace.

*

Mă uitai din deal spre luncă
Vezuî mândra cum se culcă
În cel pat lângă părete
Cu gura arsă de sete,
Cu părul pe sîn lăsat,
Cu gândul la mine 'n sat,
Cu sîmul descoperit,
Cu cugetul la mărit.

*

Frunză verde nucule!
Ie-mă în sbor dorule
Și mă du la mândra mea,
Că aici nu pot șede
De dragul și dorul ei,
De oamenii răi ai mei.
Du-mă du-mă 'n satul meu,
Că de nu, atunce-ză,
Știu, mă bate Dumnezeu.

Culesă de Valeriu Chis-Micu.

Sunt trii temple, unul al pasiunilor, altul al intereselor și al triilea al idealelor. Cel d'intăi e plin indesat de cei frumoși, în al doilea se închină cei avuți, ce mai rămâne pentru al triilea?

B....

Vine episcopul!

(Urmare și fine.)

Lumina din laternă era arsă. Blasius pusă alta. El pusă la o parte cana cu apă, ce-o adusese pentru spălarea carafei și se găti de cale. Dar când era aproape de ușa celarului, se întoarse printră două buți într'un ambit scurt și se așeză pe un zasc de lemn. Acolo era un butoiăș, nu mult mai mare decât burta măestrului, de abia de ar fi cuprins două hectolitre, pe acesta-l privi cu o plăcere nespusă. Rizind ceti el, ce scrisese acolo creta: „Acru de te taie!“ Blasius scrută doagele și cercurile și ciocări zimbînd cu plăcere. Scoase iarăși sfredeleacul și-l infipse în carnea vasului. Vîrî iar mîna în afunzimile reverenții. Dar acum eși la iveală un păhar de argint și în el lăsa să curgă regele vinurilor, care peregrinasă aci de pe malurile Renului, stors din struguri de pe Johannisberg. A venit cândva ca dar claustrului; să sălășluise nobilul în unghier și nime nu se gândia la el. Mai întâiu Blasius, precautul, îl descoperi, dar el păstră marele secret pentru sine, și numai la zile mari și rari lăsa să iasă la iveală câte nițel din acest suc al rafului. Azi — bea episcopul, bee și călugărul, era hotărît. Blasius umplu păharul și-l pusă la buze și precînd bea, îi strălucea fața de bucurie și ochii i-se închisă de plăcere. De cincî orî se întoarse șurubul în bute, de cincî orî se goli păharul. Se goli și al șeselea — halt, Blasius, unde e cepul?

Blasius visa visul tineretelor sale. I-se iviră anii tineretelor, timpul studenției, plăcerile de atunci. El fusese un june serios, neaplicat la petreceri sgomotoase, dar când voi a intra în viață, soartea-l urmări pas de pas cu loviturile ei, până-l înfundă în mănăstire. Acum i-se arătau în vis toate tablourile trecutului. Se trezi din somn cîntînd „*Gaudeamus*“ cînt resuna celariul. Dar cîreva bătea la ușa: „Blasius scoală, mergi la oară!“ și doi pumnî tari băteau în poartă. „Mai slăbiți-mă!“ resuna din lăuntru, „*Juvenes dum sumus.*“ Atunci ascultă — grozavul sunet al clopotului din turn răsuna în păreții pimniței. Blasius se ridică — avea o convingere confusă că clopotul ăla-i sună și lui. Aruncă laterna de să sparge în mîi de hîrburi și înturnă cheia în broască. Pater Albert era la ușa: „Vino, vino, de grabă că frații sunt în cor“. „*Gaudeamus*“ strigă Blasius și pași cu fratele prin coridor.

Cupa era plină. Blasius intra în chiliuța sa. Dar cînd își desbracă reverenda, vîzu că-i udă ca murată. Cc-i aceasta? „Oh, oh!“ Miroasă grozav. „Trăsnete și fulgere, acesta-i vinul cel mai scump din Johannisberg.“ Nime nu-l vedea. Se repezi în celar. Dar acolo era un lac. Butoiașul era aproape gol, căci îl găurise prea jos; cepul zăcea jos. „Blasius, Blasius, ce ai făcut?“ așa zicea el mînios. De odată însă ochiul i-se luminează.

El luă ciocanul și bontăni cu el în butoiu pînă tot îl făcu țîră. „Nici un martor se nu poată dovedi

slăbiciunea ta! Blasius, rușinează-te!“ Și se rușină și merse în chiliuța lui.

În ziua următoare intra el cu pași siguri la abatele lui, care-l primi cu fruntea încrețită, și-i povesti totul. Sinceritatea mișcă pe cărunțul, și punînd mîna pe umărul lui Blasius zise rizînd: „Tu ai fost zgîrcit fiule, și de aceea ai fost pedepsit. Zgîrcenia se pedepsește de sine, precum marinimia singură se răsplătește. *Pax tecum!* Mergi în pace și se nu mai păcătuești!“

Blasius se simția ușorat, ca după o mărturisire. „Mergi în jos în celar“, zise el cătră un frate laic, acolo veți afla între buțile trei și patru din dreapta unele doage dîntre'o bute spartă; du-le de acolo și curățește pe jos.“ Apoi se urcă spre chiliuța lui. Canarul cînta voios, ca și confrății lui de afară de pe crengi. Altcum afară era senin și frumos ca și în ziua trecută. Nici un nor nu era pe ceriul, care zimbă în jos vînet frumos. Vechia căldură a îndestulirei se așeză în inima lui și răpit de această privescîntă liniștită se plecă Blasius după dulap. Că Blasius nu-și perdea nici cînd cumpetul. Înainte de a sparge butoiul, deșertă restul cuprinsului lui într'un urciur. Era cam două cupe bune. Acum însă trebuiau să aibă sfârșit. Blasius trase una cum știa el, și cînd depuse urciurul, nu mai era în el nici un fluid. „Așa“ dise el, „*finis causae!*“

De R. Franceschini trad. de I. P. Reteganul.

LASĂ TAINELE TRECUTE!

*Lasă tainele trecute
Să se peardă rînd pe rînd,
Nu le povesti la nimini,
Par că n'ar fi fost nici cînd.*

*Ci le uită și tu dragă,
Și le lasă-n voia lor,
Pentru ce viața-ntreagă
Să le porți atîta dor? . . .*

*Piardă-se în întunerec
Cu sborul de liliaci,
Nu mai aștepta să vină
Ele nu revin, de veci.*

ZI C'A FOST POVESTE!

*Pintre amintiri trecute,
Gîndul meu voia să plece,
Dar abea plecă, îndată
Erau lacrimi să-l înnece:*

*Gîndule de te-ntristează
Amintirile aceste,
Lasă-le 'nvălite'n noapte,
Zi c'au fost numai poveste!*

Vasilie E. Moldevean.

Despre veninuri.

De Dr. T.

(Urmare)

C) Inveninări cronice (arsenicismus chronicus).

Inveninări cronice provin la cohari, unde se prăjesc combinațiunile sus amintite de arsen, la fetele cele sărace, cari trăiesc din facerea florilor și buchetelor artificiale și în fine la orișicine care are de lucru cu materii de acestea sau locuiește într'o odaie în care covoarele, păreții vestmintele etc. sunt văpsite cu colorii cari conțin anilin-arsen. Calea prin care străbate arsenul în trup e sau ca pulberea, resuflând prin plumăni, sau prin stomac cu mâncările la olaltă, dacă lucrătorii nu-și spală bine mâinile înainte de mâncare. Traiul îndelungat în atarî localuri rău ventilate e totdeauna primejdios.

Prin folosirea arsenului estern ca untură, cum se prescrie mai demult (Pulvis arenicalis Hellmundi, Unguentum narcotico-balsamicum) în contra neoplasmelor asemenea se pot esca înveninări.

Semnele înveninării cronice sînt următoarele:

Anghină sau dureri de grumazi, aprinderea ochilor (de pulbere) și un catar vechi de stomac. Dup' aceia atarî oameni capătă dureri de cap, de mâni, de picioare, le pică părul, devin palizi, anemici, indiferenți, își pierd somnul, iar pe urmă ajung ologi sau paralitici dintre cari unii, dacă observă din care cauză sînt bolnavi și își schimbă felul ocupațiunei lor zilnice se mai pot însănătoșa, dar alții de comun mor din cauza asta.

Supraveghierea stării sanitare a lucrătorilor din fabricele este datorința primă a medicilor respectivi.

D) Inveninări acute (arsenicismus acutus).

Dacă cineva a înghițit, pe stomacul gol, o cantitate de cel puțin un centigram (0.01) de arsen alb sau altă combinațiune arsenicală, dela o jumătate de ceas înainte încep a apărea semnele de înveninare acută.

Semnele estea urmează preparatelor topite, la un pătrar de ceas, cînd s'a mestecat însă numai arsenic alb că sarea, atunci mai trece un ceas sau două. Hotărăște mult și stomacul omului; cînd ăsta e gol, veninul mai fute își desvoaltă puterea sa nimicitoare. Boala decurge ca colera asiatică, se naște o gastroenteritis ex arsenico, de pe timpul unei atare epidemii e foarte grea a deosebi boalele estea unele de altele. În ambele casuri începe pacientul a vomă, începe a-l rupe la pînțece și a se văieta de dureri prin mațe. Voacea lor se stinge (vox cholerică), răgușesc, grumaziile le dor și tot într'una cer apă de bătut. Temperatura lor nu crește, din contră, scade, pe tot trupul capătă sudori cleioase, ochii li se sting, nasul se ascute și fața devine tot mai palidă. Înainte de a muri mai capătă sgârçiri dureroase în brațe și în pulpe și pierzându-și de dureri simțirile, devin somnorosi și cad în agonie, din care nu se mai trezesc. O deosebire între coleră și arsenicismus este totuș în vieță, colera provine de comun vara și toamna cînd sunt epidemii, dar o înveninare cu arsen nu-i legată de anotimpuri. Bolnavii de coleră capătă mai întăit diaree și după aceia încep a și vomă, cei înveninați vomează mai întăit și după aceia îi rupe și la pînțece. Vomăturile și dejectele inveninaților sunt puțin sângeroase; din cei de coleră improașcă, ca dintr' un sifon cînd vomează, dejectele ăstora is numai la început fe-

culente, mai tîrziu își pierd mirosul și devin niște ape tulbură și sure. Secrețiunea urinei la coleră înceată de tot, la înveninați numai se micșorează și devine dure-roasă. În casuri de vindecare, cînd adecă cantitatea de venin a fost mică ori s'a vomat de timpuriu, din urina pacientului se poate dovedi arsenicul, carele în timp de două săptămâni se tot eliminează prin rărunchi din trup. Insănătoșarea pacienților ăstora durează mult.

Inveninările estea acute se pot întempla prin confundarea arsenului alb cu alte medicamente în fabricile chimice sau în Apotecă, dar mai adeseori într'adins, cînd cineva voiește pe furis se delătoreze pe alt om, care-i stă în cale. Motivele principale sunt lăcomia de avere, sau dragostea păcătoasă. Arsenul se folosește cu predilecțiune pentru că n'are nici miros, nici gust deosebit la mâncare. Cel alb seamănă foarte bine cu fărina de grâu și așa se amestecă între aluate etc. cu cari apoi se îmbie candidatul.

Renumitul fabricant a apei numită „Aqua toffana“, carea după Garelli constă dintr'o soluțiune de arsen alb în aqua Cymbalariae, a mărturisit mai tîrziu la judecătorie, că el a trăit din vinderea apei esteia și cumcă după cum și-a putut el însămna, cel puțin vre-o 600 de oameni au fost înveninați cu leacul acesta al lui.

(Va urma.)

Impresii și Reflexiuni.

— Dela Băile Govora. *) —

Soarele e în răscuri. În aerul cald se înalță copacii, întreșindu-și pletele resfirate. Frunzele lor se mîngăe între ele, cînd un tremur de aer le deșteaptă din ăiroteala căldurii de vară. Cărdurile de mielusei sorb din clarul cerului căldură revărsată de marele luminător al zilei.

Un zăduf se lasă pe pămînt. Numai potecile sfioase șerpuesc la răcoare prin pădure, și se pierd în desisuri. Drumul de țară își înalță și încovoale spinarea albă printre dealuri și ripe.

Terasa din fața Băilor, înfierbîntată de arșița astrului focos ce alunecă pe cer, suveran privește peste valurile de pămînt întelinite la picioarele ei, și spre munții respingători de sgomot, cari și-au îmbrobodit în păduri bătrînele lor capete.

Totul e în pace, liniște domnește în aer; numai dinspre sat pătrunde sfios cîntecul unei musici...

E seară. Umbrele venind despre răsărit, cu încetul se aștern peste toată firea. E un aer de mister, și un suflu de răcoare, ce se revărsă peste pămînt. Parfumul se desvelește din florile din parc, și dulce se revărsă în împrejurime. Licărind palid prin întunecimea de codru, lampel aprinse par stele venite să caute un mai frumos cer, pe pămînt. Ca licăriri de jăratec, prin negura nopții feeric luminile se ridică din umbra arborilor cari țin straja pădurii. Ca prăpastii nepătrunse se cufundă văile în sin purtătoare de izvoare și vâlcele; iar spre clipitoarele lumini din înălțimi se desface taina nopții... Dealurile păluruse cu un întunecos zig-zag mărginesc cerul, care s'a împodobit cu toate stelele, ca să fie martor petrecerii omului în farmecele pămîntești.

*) România.

Cântă musica. Tinere perechi, spunându-și delicate nimicuri și grăindu-și dulce, măsoară rînduri-rînduri lungimea terasei, fără s'o mai știe, modelându-și mersul după tactul muzicii...

E atîta frumusețe, e atîta fericire...

Ah, nu!

Sunt singur... Am visat...

Soarele par' că s'a oprit în loc, ca să biciuiască omenirea cu nesfârșita-i revărsare de căldură. Cu fețele încrustate de stropi de sudoare, și gâfăind se apropie lumea de Stabilimentul Balnear, căci mașina a fluierat: încep băile de după amiază.

Într'un cărucior un moșneag e dus spre cabine. În cărje se apropie un tiner. Cu pași nesiguri și tremurînd o femeie bătrînă e dusă de subsuori. Cu scăunele de lemn în mîni se tîrae un țaran.

— Dă-mi cinci parale coconășule, s'erut mîna, să-mi cumpăr pâine, că n'am mâncat de erî, și trebuie să fac baie — mi-se milogeste o babă cu spinarea încovoiată.

— Ai bilet de baie? o întreb.

— Ne dă bilete dela Primărie; dar n'am mâncat de erî

Soarele scapătă. Nori de praf ridică și lasă în urma lor trăsurile, trecând pe șosea. Prin restaurantele și viile din dreapta și stînga șoselei zângănesc tacămurile servite oaspeților cari vin să-și ia masa de seara. Tarafurile de lăutari își încep zilnicele repertorii, cultivând indulgența publicului de la masă. Câte-un bătrîn țigan, făcând o mină desperată cântă cu vocea-i tremurătoare cîntece de dragoste și de dor...

A înoptat. În jurul meselor verzi se grupează bărbați și femei. Fețele lor pălesc și se nroșesc, când „pontează“ la Stoss și la Maza. E o febrilă agitație, când pe tăcute sutele de lei trec din mîna în mîna — consumându-se viața, moșteniri, și cinste

Mi-e urît!

Și sunt singur...

Dar locuința mea din deal domină întunecimea nopții; și pe fereastră îmi zimbește mîndră luna plină, alintată de cerul senin împetriștat de hîcăriri strălucitoare, — și rîde de lătratul cânilor din sat.

Pot și eu de-acuma să-mi alint gândul, însoțindu-l cu visarea ochilor...

Până aci pentru tipar!*)

Septimiu Sever Secula.

*) Cerem scuzele domnișoarelor cititoare că stimatul colaborator e așa puțin galant că-și încheie scrisoarea tocmai acolo unde începe să fie mai interesantă. Căci ce poate fi mai interesant pentru fete mari decît visurile unui hoței?

Sperăm că altă dată dsa ne va povesti ce a visat.

R.

● amintire despre Wilhelm II.

Au trecut vr'o șapte ani decînd s'a desvilit monumentul lui Wilhelm I. în idilica „Christianenthal“ (valea Cristianeî) lângă Wernigerode, ceea ce s'a întemplat cum e datina: orașul împodobit frumos, amăsurat bogăției sale, stradele îndesuite de lume, bubuituri de tunuri,

dar fără nici un soldat. Câte uniforme se vedeau, erau toate ale pădurarilor, băfeșilor și altor oameni ai principelui de Wernigerode cari făceau spalier, cale de un ceas dela gară pînă sus la castelul princiar, cînd adecă sosi împăratul cu împărăteasa.

Ziua următoare părechia împărătească plecă spre „Steinerne Renne“, acest raî pămîntesc. Ploua ca din găleată, și locul fiind depărțitor și greu de suit, eram numai vr'o zece oameni, între cari trei oficeri tineri, sosiți de nu știu unde.

Aceștia beau mereu în birt, și cînd la urma urmelor sună cornul, își pusără căciulele destul de pieziș pe cap și se repeziră cu noi sus spre șosea care trece vr'o 10 metri deasupra birtului, tăiată în stînci. La partea drumului înspre prăpastie s'au ridicat stanuri de piatră lăsînd numai o porțiță, prin care abia un om poate trece. Pe o parte s'au pus oficerii, pe cealaltă noi: tocmai lângă porțiță eu, dar vezînd că vecinul meu are crucea de fier pe piept, schimbai locul cu dînsul. Ploaia încetasă. Indată sosi și căruța, împăratul sări din ea, cu toții strigarăm: Hoch! și oficerii salutară. Împăratul însă întrebă numai în ton ironic: „Wollen die Herren nicht ihre Mützen grade setzen?“ (Nu-și vor așeza domniî căciulile cum se cade?), apoi se întoarsă și ajută soției sale să iasă din trăsura. Ea purta pe piept niște rose galbine (rosa thea) minunate cari însă căzură cînd ea sări jos. Oficerii, cari stătuseră înmărmuriți, se repeziră spre flori, însă se lovira unul de altul încît aproape tustrei căzură jos și eu îmi putui lua florile în toată tîhna.

Împăratul, fără a mai băga de samă pe oficeri, a întreat pe veteran, unde a căpătat crucea de fier, și pe cînd acesta îi spusă, ne privi și pe noi de-arîndul, cu ochii lui ageri și albastru — e tocmai atît de mare ca și mine (183 cm). Purta haine închise, ca oricare dintre noi; nici o stea pe piept, nimic așa ceva nu arăta cine e el și soția lui care purta o rochie brună închisă, mantila și pălăriuță neagră și cît se poate de simplă. Ea așteptă cîtva timp, apoi vezînd că veteranul nu mai sfîrșește, ea pași înainte prin porțiță și coborî, împăratul cu veteranul după dînsa. Cest din urmă nu îndrănea să meargă pe cărarea tare strîmtă, ci tot sârea peste bolovanî; împăratul îl pofti pe drum, și cînd el nu voi, Wilhelm își perdu răbdarea și zise: „Dann befehle ich es Ihnen!“ (apoi îți poruncesc dtale!) la ce el se supusă.

În timpul acesta împărăteasa ajunsă la o încrucișare a cărării, și neștiind pe unde s'apuce, remasă locului, privind înapoi. Soldatul vechiu, după cum se părea un meseriaș, cu totul adîncit în povestirea sa despre răsboi, îi strigă: „Linksum, Majestät!“ (Spre stînga, cum se zice recruților.)

Întreaga societate isbucni în hohote de rîs, împreună cu împăratul, chiar soția sa zimbăia. Omul înțelegînd ce boacănă făcuse, nu mai știu ce se făcă și bîlbăi cîteva cuvinte; împăratul însă îi pusă mîna pe umăr și-l îndemnă să povestească mai departe.

La urma urmelor împărăteasa ajunsă la „părăul de pietri“ tare umflat în urma ploilor, și pași pe pîdul zidit lângă birt, unde priveliștea pe cascadele spumegătoare e una dintre cele mai frumoase. Omul cu crucea de fier își sfîrșise povestea și împăratul urmă soției sale pe pod care tremura de furia apelor. Podul fiind lat abia de două picioare, noi cari vezuserăm de atâte ori spectacolul mareț, rămăsesem pe mal.

Vr'o cinci minute amîndoi stătura acolo nesocotind nici stropii cari cădeau dintre crengile brazilor nici „sprîterii“ cu cari din cînd în cînd undele părăului le

stropiau haînele. Nimeni nu spusé un cuvânt; de altfel vufetul apelor ar fi înghiţit şi un strigăt tare.

Însfîrşit amêndoî sê întoarsêră, împêrâteasa pe cărarea oablă; soţului ei însé zig-zagurile par'că-i erau prea lungi: plecă deadreptul în sus, sâring depe un bolovan pe altul — noi cu toţi după dînsul. Ajuns lângă portiţă el privi înapoi spre valea verde; din adîncime ici colo licărea spuma pârăului printre frunzele brazilor.

Când sosi veteranul, nu sê putu sui bine pe cărare, a cărîi margine era cu un jumătate de metru asupra ierbei. Împêratul îl prinse la mână şi cu un: Hop! îl ridică. Bietul om nu mai ştia unde sê afla, sê 'nchină în dreapta şi în stînga, până ce noi-l împingeam înainte ca sê poată trece împêrâteasa care sê apropia.

Trăsura în timpul acesta sê întorsese, pâruchia sê sui într'însa şi plecă, acompaniată de strigătele noastre şi de sunetele unei fanfare vênătoreşti.

R.

L a V a t r ă .

Polemice.

II.

Sedeam pe prispa casei. Îmi dêschide poarta o ţigancă bătrînă.

— Sărut mâna coconaşule, mi-a murit un copil, şi n'ani cu cê să-l îngrop.

Îi dau un ban, şi pleacă.

Nu trec cinci minute, şi vine un ţigan:

— Sărut mâna coconaşule, mi-a murit un copil, şi n'am cu ce să-l îngrop.

Mê uit cam mirat la el: Şi âstuia i-a murit un copil? Îi dau după oare care chibzuială şi lui un ban, şi pleacă.

Nu peste multă vreme iată alt cerşitor:

— Sărut mâna coconaşule, mi-a murit un copil...

— Eşi afară! Îi strig eu, repezindu-me la baston.

Iată situaţia în care mulţi dintr' „ai noştri“ pun pe cei din „Țară“.

De-aceia d-l „Mitică“ nu trebuia să se indigneze așa de mult de refuzul întîmpinat la Bucureşti de unul „de ai noştri“ din partea unui „grecotei“.

Eu cred cu mult mai cu minte lucru dacă am învêţa ceia ce e bun din România, şi nu înjurături, epitet-clîşeurî de gazete!

Daî epitete necuviincioase oamenilor cari nu-ţi deschid uşa? Dovedeşte întâl că eşti vrednic, şi atunci unde vei bate, ţi se va deschide. Nicî unul din ardelenî ajunsî în România cari au fost vrednici la muncă, n'au lipsit să-şi creeze o existenţă.

Vreţi pomană? Pătiţi ca cerşitorul meu.

„Românii de bine — urmează d-l „Mitică“ — adeverăţii fraţi ai noştri de dincolo de Cârpaţi, staî şi dânsîi îngânduraî şi retraşi într'un colţ al patriei străbune (?), aşteptând momentul până când să poată ocupa şi „Plevna internă...“

Iată încă un clişeu-plagiat de peste Munţi!

Bine d-le „Mitică“, dacă ar sta așa lucrurile cum spui d-ta, cum înţelegî ridicarea României la importanţa pe care a cucerit-o în concertul European, cum îţi explicî vaetele ungurilor cu ocazia serbărilor dela Porţile de fer, cum admitî chiar d-ta că există o bogată literatură în România, — dacă Românii de bine stau retraşi?

Atunci dă-mî voie să prefer pe cei de rău!

Ş'apoi, ca să termin cu d-ta, îţi mai citez un pasaj:

„Lăsaţi boerii 'n pace, să plutească şi mai departe în barca literaturii, pe oceanul cosmopolitismului.“

Eşti cel dintâi, care îl faci bietul Nădejde, cu jidanii lui dela ziarul „Lumea Nouă“ boer. Neam de neamul lui n'a visat lucrul ăsta. Şi e socialist omul!

Vezi până unde ai ajuns, domnule „Mitică“!

De aceia e bine să scriem şi orî ce ne taie capul, dar nu şi ce nu ne taie capul. Îar rostul aceloră cari mănuesc condeîul româneşte, este, nu sê caute să răschie cu unghiile hotar acolo unde nu este, ci să niveleze drumul spre unitatea culturală a tuturor românilor, căci hotarele politice cad sdrobite de unitatea culturală a unui neam întreg.

Aşa stăm cu sprijinul din România. Îmi rămâne de-acum, să arăt rolul cultural al unei Reviste de provincie. Dar ca să nu obosesc pe cititori cu un articol prea lung, voi vorbi despre aceasta în numărul viitor.

Deva.

Sever.

Cronica săptămînei.

Dela noi.

Hymen. Dl *Rudolf Murêşian* din Hunedoara s'a logodit cu dşoara *Olga Romoşan* din Orêştie.

Dl *Petrû Clecan* şi dşoara *Ecaterina Dragota* sê vor cununa în 2 oct. n. în biserica gr. or. din Haţeg.

Dl *Ioan Stoilla* şi Dşoara *Elisabeta Molnâr* din Arad, precum dl *Oct. Putici* subjude din Recaş şi dşoara *Silvia Gaiţa* din Timişoara logodiţi. — Gratulam!

Cavalerii ordului Maria Theresis. Înregistrând decedarea „aronului *Urs* „*Reichswehr*“, organ militar politic, relevează meritele lui pentru învingerea dela Lissa, — şi publică, ocaşional numele tuturor cava'erilor ordului „*Maria Theresia*“, cari mai sînt în vieaţă. Eată aceste nume: Conte Leopold Sternberg; Ioan barou de Appel; baron Géza Fehérváry; Eugen bar. Piret de Bihain; FML Ludwig Freih. v. Pielsticker; Anton Freih. v. Bechtold-heim; Admiral Maximilian Freih. Daublebsky v. Sterneck; GM. Bruno Freih. v. Montluisant Cavaleri din strănătate sînt: Alphons conte de Kaserta, Principele de Sicilia, Regele Albert de Saxonia şi Ducele Ernst August de Cumberlanda. — Strălucită societate a avut baronul Urs!

Restanţe. Nu vorbim despre ale noastre, adecă ale on. cititori, ci despre ale statului. Acestea numai în comitatul Torontalului, dela 1. sept. încoace ajung la sumuliţa de 3,130.000 fl. Jucuţiile în cea mai mare parte

s'au amânat, de milă, mai mult însă de silă, căci foarte mulți n'au ce îmbuca.

Ajutoare din America. Slovaci care s'au dus în America au trimis an celor rămași aici în Ungaria fericită în cercul postal al Cașoviei 6,418,682 fl., în cercul Pojun 554,782, și în cercul Ödenburg 116,985 fl. — total 7,290,629 fl.

Astă sumă e tocmai cea mijlocie din anii din urmă, adică 1890: 4,752,684 fl., 1891: 7,975,410 fl., 1892: 9,981,600 fl., 1893: 8,791,382 fl., 1894: 5,521,245 fl., 1895: 9,467,991 fl., laolaltă 51,825,941 fl.

În 20 sept. n. *Wilhelm II.* a sosit la Pesta primit de împăratul nostru, mai mulți archiduci, ministrii ungurești și generali cu multe cătane, precum e datina.

După amiază s'a dus în trăsură cu împăratul nostru prin orașul tare înfrunșat, și sara iluminat. Numai primăria orașului a cheltuit pentru acest scop 100,000 fl. iar oamenii privați de sigur și mai mult.

Foile ungurești nu mai slăbesc a accentua „însemnătatea istorică a momentului“ care anunță „zorii unui viitor mai frumos“, adică, mutarea curții din Viena la Pesta, ridicarea Pestei la rangul de centru al Europei și altele!

Tostul ros it în 21 la banchet, unde împăratul li-a spus cuvinte dulci, i-a scos curat din țipin, încât visează despre câte toate și dau lecțiuni nemaghiarilor. mai ales Sașilor. Dar tostul trece, pietrele rămân.

Nenorocire pe mare. La întrarea portului Fiume vaporul engles *Tyria* a rupt în două corabiar lka, vr'o 30 de oameni s'au înecat.

Biletul de peron. Ministrul de comerț și comunicație a dat de curând o severă ordinațiune tuturor șefilor de gară, îndrumând a observa cu toată rigoarea dispoziția că pe peronul gării nimeni să nu poată intra fără bilet.

Preot bătut de jidovi. În comuna Dombostelek (cott. Munkács) câțiva jidovi, emigrați din Rusia, au atăcat noaptea pe preotul local Natolya Mihály și l-au bătut așa de rău, că acum să sbate între viață și moarte. În urmă vom ajunge până acolo de ne vor scoate și din țară!

Petrecere. Societatea academică „Junimea“ din Cernăuț va aranja la 7 octombrie n. în Storojineț o petrecere cu dans. Presidentul de onoare: Dr. L. cav. de Flondor, — presidentul societății: I. cav. de Cuparencu.

Știri mărunte. În capitală lemnarii și pălărierii se pregătesc de grevă. — La *Zenta* s'a descoperit, că din prilejul renovării casei orașenești, orașul a fost păgubit cu aproape 20,000 fl. — La *Canija mare* a fost jefuită acuma a treia-oară casa gării și magazinele. — Din *Turda* a fugit la America directorul cassei de economii, cu soția comptabilului său lăsând în urma sa datorii de peste 40,000 fl. — La *Vérșef* un neguțător cu numele Friedmann Ignác, venind acasă dintr'o călătorie lungă și obositoare s'a culcat și a adormit. În somnul său greu de tot cineva l-a despoiat de haine, le-a furat și a dus cu sine și ceasornicul cu inelele de brilliant ale neguțătorului. Când acela s'a trezit, cu spaimă mare a văzut că l-au jefuit. Și re norocirea sa însă, portmoneul său în care erau 10,000 fl. punându-l ca de obicei sara sub perina dela cap, acela i-a ramas nefurat.

Necrolog. Cristina Petrovici n. Popovici, a reșausat în Nădlac la $\frac{4}{16}$ septembrie a. c. în etate de 88 ani

Nicolae Popovici profesor de cant din Brașov, cântăreț escelent a murit în $\frac{7}{19}$ sept. la Sibiu în etate de 40 ani.

Din România.

Să svonește că se va schimba guvernul. Eugeniu Stătescu a eșit din tabăra liberală și s'a unit cu Aurelian, a cărui foaie „Drapelul“ vede în el pe omul viitorului.

Regele Carol sosește în 26. sept. n. la Viena, în 28 la Pesta, unde se întâlnește cu împăratul nostru, și pleacă în 29 acasă.

Din străinătate.

Colera bântuiește iarăș atât de groaznic, încât în Bombay (vorb. Bombe) și jur într'o săptămână au murit 420 de oameni. Vaporul *Britannia* a adus boala grozavă deja la Suez.

În jurul *Romei* țeranii ajunși la sapa de lemn prin stricarea viilor, într'o zi frumoasă au plecat cu coase și sape ca să iefe pentru sine moșiile mari ale ducilor și principilor Barberini, Chigi, Colonna. Poliția nu putu opri pe cele 3000 de oameni care cu steaguri și muzica în frunte strigau: „Trăiască regele și regina! Voim să lucrăm, nu alta!“

Ajunși la moșiile numite, s'au apucat de împărțirea lor. Unii dintre boieri, față cu ținuta amenințătoare a poporului desperat, li-au dat pământ, ceilalți au cerut scutul soldaților, cari s'au și trimis.

Mascagni s'ar fi sinucis -- vesteau foile în 10 sept. n. Îndată însă știrea s'a desmințit și s'a declarat că e o născocire a femeilor din Pesaro cari nu pot suferi pe nevasta compozitorului, fiindcă ea a fost la teatru. Sosind ministrul cultelor la Pesaro, la banchetul dat în onoarea lui s'a chemat dintre toate femeile numai doamna Mascagni. De pizmă celealalte au născocit știrea senzațională.

Noi însă credem că știrea nu s'a lătit fără învoirea lui Mascagni sau cel puțin a editorului lui Sonzogno, care și până acum nu s'a sfiit de nici o reclamă pentru eroul său și numai așa a ajuns să fie om vestit, ba „geniu“, deși are numai un talent mic, rafinat, ce-I drept, până la extrem, încât adese ori chiar vatămă legile armoniei, puind o notă cu jumătate de ton mai sus sau mai jos decum ar trebui. Asta la început a gîdilit nervii blazați ai publicului; la urma urmelor însă i-s'a uit de meșteșugire și a început a se sătura de autorul *Cavaleriei ruscane* și de disonanțele lui.

De aceea interesul a trebuit deșteptat de nou, și „scopul sfințește mijloacele“ zic Iesuiții și cu dinșii on. Sonzogno. Dealtminteri după cum cetim, Mascagni a fost decorat din partea regelui italian, ca recompensă pentru neplăcerile pricinuite prin știrea de sinucidere.

Edison inventatorul fonografului și atâtor lucruri cari au schimbat traiul oamenilor și dintre cari unul e de ajuns să facă nemuritor pe inventatorul lui — e greu bolnav. A lucrat atât de mult cu razele lui Röntgen, încât a pierdut nu numai părul, ci aproape și lumina ochilor. Auzul l-a pierdut deja în tinerețe. Afară de acestea e atât de nervos încât medicii sunt foarte îngrijiiți, deși e om în floarea vieții.

Bibliografie.

Foaia pentru toți. Cuprinsul nrului 37 : Către cititorii. Ștefan Iulian (cu portret) de C. I. Stăncescu. Straja (poesie) de Gh. de Moldova. Convorbiri săptămânale de L. Cléry. Dar voi pe aici mâncați aur? de Nadu. Origina Amsterdamului de D. Stoenescu. Dascălul Cacavela de R. Prelea. Curiozități matematice de V. Săghinescu. Glume. Florile de I. Achimescu. Doar tu... (poesie) de I. Dragomirescu. Nevoia de G. Crăciunescu. Snoave. Vrajitorul alb (urmare). Utopie. Romanul unui Călugăr (urmare). Petreceri și jocuri. Posta redacției. Mulțumire. Inserate.

Nr 38 : Din lumea somnului (poesie) de F. I. Bescescu. — Angelina. — Răzburarea (fragment din Meșterul Manole) traducere de H. G. Lecca. — Convorbiri săptămânale de E. Legouvé. — Măine, mâine, de Turghienief, tr. de D. I. Dumitrescu. Bucăți de scrisori de V. Gili. — Din vorba ăluia, de G. Coșbuc. — Snoave de I. Adam și G. Crăciunescu. — Romanul unui calugar de I. Rameau. — Noapte (poezie) de I. Dragomirescu. Igienă, de Max de Nansouly. Aritmograf. Posta redacției. Mulțumire.

Economia casnică.

Crastaveți puși în apă pentru iarnă.

Crastaveții de toamnă crescuți, frumoși, îi spălăm și uscăm de apă bine, iar pe fundul iegei punem morariu, herean tăiat în bucățele mici, apoi umplem iaga de jumătate cu crastaveți, pe iei iarăși un rând de morariu și herean și după aceea umplem iaga cu crastavețe și apă sarată peste ei, o legăm bine hermetice cu beșică de vită dar nu întinsă bine ci mai vluiagă, lărgută, în toate zilele punem cârpă udă peste beșică și astfel iaga o lăsăm 9 zile de a rândul la soare. După aceea o luăm dela soare, o legăm bine și o punem la loc curat și uscat.

Salată de crastaveți.

Ia crastaveți de toamnă (cât de târziu crescuți) curăță-i frumos îi taie și apoi sară-i ca să se dubească, pune-i apoi pe-o sită să se scurgă zama depe ei și lasă-i o noapte pe sită. În altă zi, pune crastaveții în un blid cu oțet tare, învîrtește-i bine ca să-i pătrundă oțetul, pune in iagă o câteva boabe de piper, umple iaga cu crastaveții din oțet, leagă-i cu hârtie de beșică și-i fierbe 5 minute în aburi.

Deslegarea ghicirii din Nr. 21 e următoarea : Almanach, liniște. Emil, Lado, Așanti, rus. Dunărea — Abelard, Heloisa. În loc de liniște ar fi trebuit așadar bucurie : cerem seuse, că colaboratorul nostru a schimbat literile b și l.

Bine au deslegat-o doamnele și domnișoarele : Victoria Vicaș din Hidig, — Mărioara C. m. Popovici din Ciaba. Măr. Petruț din Șepreș.

Domnii : George Leucăția din Coroiu, Petru P. Roșca din Zlatna.

Premiul l'a câștigat Dnul Petru P. Roșca. St domn binevoioscă a ne avisa căre Nr din „Biblioleca p. toti“ dorește să-l expedăm.

G h i c i t u r ă

de Coroianul.

Punând câte o literă în locul numerelor avem :

1	2	3	4	5	1	6	7	8	7	9	10	11	numele unui bărbat cu puține lucrări literare, și discursuri, și totuși admirat prin rolul său politic.
													nume mitologic.
													rang de domnitor.
													o poezie a lui Eminescu.
													o țară binecuvântată.
													infinitivul unui verb transitiv.
													o parte dintr'un op.
													numele unui rege.
													nume bărbătesc.
													pasere răpitoare.
													o comună în pr-resb. Alba-Iulia.
													peatră arzătoare sau foc prin apă.
													pronume.
													nume biblic.

Cetite inițialele cuvintelor de sub nr-ii 2—13 din sus în jos și finalele acelorăș din jos în sus, ne dă titlul unui discurs ținut de bărbatul sub nr. 1, care e de mare interes pentru noi românii.

Posta redacției.

Dlui G. S. în Ecica r. N. M. Topoloveț Dșoarei B. în Peșca. Abonamentele au sosit, vă mulțumim.

Dlui I. L. în Măidan. Am expedat un Nr. 6 la G. trebuie să s'a perdat. Vom căuta să-l câștigăm de undeva, căci nici noi nu avem nici unul. Salutări!

Dlui G. B. în Beiuș. Am primit. Salutare!

Dnelor S. O. în Visag, M. C. m. P. în Ciaba, Dlui N. O. în Uzdin : Premiile s'au expedat sub banderolă.

Fidelio. Am primit, vă mulțumim! Dela 1 Octobrie foaia se va expeda la adresa veche.

La Administrația noastră

să mai găsec de vnzare următoarele cărți :

Lilian, roman de Aurelia Rubenescu Păcățian, o broșură elegantă, cuprins interesant, prețul 30 cr., plus 5 cr. porto poștal.

Povești ardelenesti, de valorosul nostru folclorist Ion Popu-Reteganul, cinci broșuri à 25 cr. broșura, plus 15 cr. porto poștal.

Noapți de iarnă novele din popor de Georg Simu. Cuprinsul acestei cărți, dedicată dascălilor români, e plăcut, instructiv. Prețul 1 fl., plus 5 cr. porto poștal.

Negru Vodă și Manole sau Mănăstirea Argeșului.

Proverbele românilor de I. C. Hincescu. Prețul volumului e 50 cr., plus 5 cr. porto poștal.

Geschichte des rumänischen Schrifttums de W. Rudow. Prețul 1 fl., plus 10 cr. porto poștal.

Logodnica contelui Stuart de L. Rudow-Suciu. Prețul 50 cr., plus 10 cr. porto poștal.

Versuri de L. Suciu. Prețul 30 cr., plus 5 cr. porto poștal.